СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 184. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го СЕРПНЯ 1949. — No. 184. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 10, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ВАЖЛИВІ ЗМІНИ В СУСПІЛЬНІМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ

Вашінгтон, 8 серпня. — Далеко-йдучі зміни в суспільнім забезпеченню ухвалила комісія способів і засобів палати репрезентантів. Є вигляди, що ці зміни будуть ухвалені повною палатою ще підчас теперішньої сесії конгресу, одначе нема виглядів, щоб їх ухвалив сенат. Головні зміни відносяться до кількости осіб, які матимуть право бути забезпеченими і до виплат забезпечення. Назагал 11,000,000 свіжих людей матиме право до забезпечення, між ними домашня прислуга, самостійні робітники-підприємці та наємці в установах, не обчислених на заробітки. Виключені фармері і фармерські робітники.

Забезпечення буде обіймати людей до найвищої річної платні в сумі $3,600 на місце до теперішніх $3,000. Відповідно до цього буде підвищена оплата на забезпечення від наємців і підприємців.

Цілковито змінено систему виплати старечих пенсій. В теперішнім законі стареча пенсія виносить від мінімума $10 до максимума $40 місячно, відповідно до того, як довго робітник був забезпечений. На підставі нового законопроєкту мінімальна стареча пенсія виносила б $25, а максимальна, включаючи й додаток на залежних членів родини, виносила б $150 місячно. Висота буде залежати від кількости літ праці, підчас яких робітник заробляв найменше $400 і відповідно до того, чи він платив податок на суспільне забезпечення ще від 1939 р. чи від 1949. Члени родин діставали б по смерти живителя одноразову відправу, якої сума обіймала б трикратну місячну платню перед тим, заки помер забезпечений робітник. Виплата старечої пенсії починалась би від 65 року життя, і забезпечений міг би після того заробляти ще $50 місячно, хоч би діставав старечу пенсію. Тепер людина, що побирає старечу пенсію, може заробляти $15 місячно. Повну старечу пенсію буде діставати робітник по 75 році життя, хочби він ще працював за заплату. Право до виплати старечої пенсії матиме людина, яка перед 65 роком життя платила до суспільного фонду оплати впродовж 20 чверть-років.

ПОЗИЧКИ ДЛЯ КООПЕРАТИВ НА БУДОВУ ДОМІВ З ФЕДЕРАЛЬНИХ ФОНДІВ

Сенатська банкова комісія ухвалила новий законопроєкт для допомоги незасібним людям при будові домів. Федеральний уряд мав би давати безпосередні позички на будову для виховних установ, мешканевих кооператив і ветеранів. Цей біл є доповненням білу Вагнера-Еллендера-Тефта з теперішнього року, який передбачує уділювання позичок на будову мешкань на протяг 40 років. Для кооператив призначено буде біліон долярів на низький процент, для виховних установ 300 мільйонів, а для ветеранів тільки саме. Законопроєкт передбачує збільшення фондів на викупно мортґеджів (гіпотечних довгів) від приватних вірителів в користь власників домів. Крім того Ріконстракшен Файненс Корпорейшен створить фонд з 25 мільйонів для роздачі поміж потребуючих готових домів, вироблених фабрично.

ФЕДЕРАЛЬНІ ПОБУДОВИ В БЕЗРОБІТНИХ ОКОЛИЦЯХ.

Вашінгтон. — Околиці, які виказують 12 або й більше відсотків безробітних людей, матимуть першенство в програмі федеральних побудов. Білий Дім наказав провірити числа безробітних на підставі звітів Агенції Федерального Забезпечення, щоб вирішити, яким околицям признати позички чи підмоги на прилюдні роботи з федеральних фондів. До околиць, які виказують понад 12% безробітних, зараховують: Наксвил, Тенн., Мескігон, Миш., Скрентон - Вилксбері, Па., Ютика-Ром, Н. И., Вотербері й Бриджпорт, Конн., Провіденс, Р. Ай., Вурстер і Бедфорд, Масс. За ними йдуть 200 околиць з меншим відсотком безробітних. Між ними є Лоренс, Масс., Комберленд, Мд., Бентон Гарбор, Миш.

СВІДОК ПРИЗНАЄ, ЩО КОМУНІСТИ ВЖИВАЛИ РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПІДРУЧНИКІВ.

Ню Йорк. — Серед завзятого змагання оборони й прокуратора за те, щоб покликані свідки оборони виявили правду про навчання комуністів у їхніх підпільних школах та яких метод уживати при скиненні уряду Злучених Держав, прокуратор МекҐоґі витягнув від свідка Роберта Маневица признання, що в школах уживано підручника „Стратеґія й Тактика". Ця книжка є повним викладом ленінізму і вона дає вказівки комуністам, як викликувати й переводити революцію, без огляду, чи якісь способи є законні чи незаконні. Прокуратор перечитав місця, в яких сказано, що якщо прийде революційна хвиля, тоді комуністична партія перебирає провід для простої атаки на уряд, получені з пропагандою, страйками, масовим діянням, а вкінці генеральним страйком. Це буде получене зі збройним повстанням, згідно з правилами війни й воєнними операціями. При цій нагоді прокуратор витягнув від свідка признання, що на залі в суді находиться одна жінка, яка була вчителькою в школі, а якої імені свідок не хотів подати підчас зізнання.

Тому, що підчас запитів прокуратора свідок різними наворотами давав відповіді, які часто затемнювали справу, суддя Медіна поставив свідкові цілу низку питань для вияснення. Коли адвокати оборони перервали судді, він гостро картав їх і казав сідати.

ПІДРИВНІ ОСОБИ ПРИМІЩЕНІ ПРИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ.

Вашінгтон. — Сенатор Пат МекКарран виявив перед сенатом, що в Америці находяться особи, які перебували тут давніше як підривні діячі, а потім просто пішли на службу до Обєднаних Держав. Він згадав двох урядовців О.Д., а саме Людвика Райхмана, екзекутивного директора Міжнародного Дитячого Фонду при О.Д. і Нормана Корвіна при Радієвім Відділі О.Д.

ПРЕЗИДЕНТ ФИЛИПИН У ВАШИНГТОНІ

Вашингтон, 8. серпня. — Ельпідіо Кіріно, президент Филипинів, приїхав літаком до столиці Злучених Держав, а йому на зустріч вийшов през. Гері Труман. Кіріно це перший президент Филипин, що відвідує Злучені Держави. На його честь військова команда віддала 21 гарматних вистрілів, а військова сторожа віддала відповідний салут. При зустрічі през. Труман сказав, що народи обох республик знайшли себе знову на одній стороні у боротьбі, яку кинено їм як виклик, а не тільки як погрозу. Це, як пояснюють відносилося до визову комунізму.

БИЛ В СПРАВІ ДВІСТІ-МІЛЬ-

АЧЕСОН ТВЕРДИТЬ, ЩО АМЕРИКА ВИСТАВЛЕНА НА НАПАД

Секретар стейту Дін Ачесон був першим свідком перед злученими сенатськими комісіями чужинних відносин і збройної служби в справі ухвалення півтора біліона дол. на озброєння Европи. Він на вступі заявив свій спротив проти думки деяких республиканців, щоб докишо не дискутувати над повною сумою на озброєння Европи, а тільки щоб дати одноразову суму на хвилеву забезпеку перед нападом. Ачесон виявив погляд, що Злучені Держави виставлені на напад ворога і таке положення вимагає повної сили для виконання оборонної програми.

СЕНАТ УХВАЛИВ БІЛ В СПРАВІ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Сенат ухвалив виплатити $5,647,724,000 як цьогорічну рату на втримання Програми Видужання Европи на підставі Пляну Маршала. За виплату голосували 63 сенаторів, проти було 7 голосів. У цій допомозі міститься вже допомога для Греції й Туреччини і сума, потрібна на втримання американської армії в Европі. Загально знижено цьогорічну рату на 10 відсотків. Палата репрезентантів ухвалила на це $3,468,470,000, а до того ще $150,000,000 позичок, отже прийде до вирівнання нерівностей на конференції обох палат.

ІНІЦІЯТИВНО - ГОСПОДАРСЬКА КОМІСІЯ

Ню Йорк. — Старанням Самопомочі Української Еміграції покликано до життя Ініціятивну Суспільну Господарську Комісію для всебічного плянування й основування українських господарсько-економічних установ, в першу чергу кооператив. Зібрання в цій справі відбулося в неділю 7 серпня в авдиторії школи св. Юрія при Шостій вулиці при співучасти коло 250 осіб, у подавляючій частині з нових імігрантів. Ціль зібрання представив проф. Іван Паливода, який теж вів провід у нарадах. Реферували пп. інж. Петро Красноніс і кооператор Ст. Спринський, а кореферат з американської точки погляду сказав д-р С. Демидчук. Після дискусії, в якій забирали голос кооп. Д. Конюх, М. Кекало, Евст. Манацький, Дм. Сосяк і ін., прийнято резолюції в справі створення Ініціятивної Ради з її найближчими цілями і вибрано в її склад предсідника й референтів, по одному представникові з тов. Українських

(Докінчення на стор. 4-тій)

15,563 НОВИХ УКРАЇНЦІВ В КАНАДІ

Статистика виказує, що від закінчення другої світової війни до кінця травня ц.р. до Канади приїхало всіх 308,755 нових імігрантів, а між ними 15,653 українців. З інших національностей приїхало: 33,722 американців, 104,242 англійців, 11,851 ірляндців, 29,630 скачменів та 3,214 валійців, 18,491 голандців, 3,886 французів, 3,018 бельгійців, 6,053 німців, 6,298 італійців, 15,047 жидів, 6,918 литовців, 4,890 лотишів, 3,002 естонців та 22,448 поляків.

100,000 БЕЗДОМНИХ В ЕКВАДОРІ

Кіто, столиця Еквадору. — Внаслідок землетрусу з пятниці минулого тижня 200,000 осіб опинилося без даху над головою. Вбитих нараховують на 6,000. Уряд пробує дістати шатра на тимчасове приміщення бездомних.

СОВЄТИ НЕ ПРИЗНАЮТЬ ВТРАТИ ГРОМАДЯНСТВА

Женева, 9 серпня. Совєтський представник в Економічній і Соціяльній Раді Об'єднаних Націй заявив вчора, що совєтський уряд ніколи не признає втрати громадянства для тих осіб, що раз були совєтськими громадянами. Свою заяву він зложив під час дебат над справою бездержавних втікачів і переміщених осіб. Він заявив, що ці особи, які були совєтськими громадянами, завжди залишаться ними в обличчі совєтського закону. Це відноситься до кількох соток тисяч осіб української, російської та балтійських національностей.

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС В АВСТРАЛІЇ

В Сіднеї, в Австралії, почав появлятися український незалежний часопис „Вільна Думка", тижневик. Газету редаґує колеґія, в складі: Володимир Шумський, Орест Питляр, Олександер Сіверський та Богдан Подолянко. Часопис має інформативний характер. З першого і другого числа газети виходить, що видавцям доведеться поборювати ще теж всілякі технічні трудності, головно друкарські.

ТРИГВЕ ЛІ БАЧИТЬ ПРОГРЕС НА ШЛЯХУ ДО МИРУ

Лейк Соксес, Н. И., 9 серпня. Генеральний секретар Об'єднаних Націй, Тригве Лі, в своєму четвертому звідомленні для Генеральної Асамблеї твердить, що в розвитку подій протягом останніх 12 місяців він бачить в загальному „прогрес до більш мирного світу", та що зменшилася безпосередня загроза війни. Він в дальшому стверджує, що з огляду на розбіжності думок між великими потугами не пощастило добитися будь-якого успіху в справі міжнародної контролі атомової енергії, але вважає, що інтервенції Об'єднаних Націй в Палестині, Кашмірі та в Індонезії треба завдячувати припинення війни, в якій було вмішаних в загальному 500,000,000 людей. Головною причиною поліпшення міжнародних стосунків Лі вважає „вихід з мертвої точки в справі „Берліна" та називає „конструктивним державницьким актом" останню зустріч „чотирьох великих" в Парижі. Він висловлює надію, що після відновлення нарад на базі Ради закордонних міністрів, тепер пощастить або бодай поробиться спроби для розв'язання дальших важливих міжнародних проблем, до яких зараховує насамперед мирові договори з Німеччиною, Австрією і Японією, контролю атомової енергії, створення міжнародної поліційної сили і т.д. У висновку свого звідомлення генеральний секретар ОН поробив цілий ряд конкретних рекомендацій для найблищої сесії Генеральної Асамблеї.

НАЦІОНАЛІСТИ ЕВАКУЮТЬ КАНТОН

Кантон, Китай, 9 серпня. Після цілого ряду дальших успіхів комуністичних військ на фронті в Південному Китаю, уряд рішився евакувати Кантон і перенести свою головну квартиру в більш безпечну місцевість, частинно до Чункінгу і частинно на Формозу. Події на фронтах розвиваються дальше в користь комуністів.

ЧЕРГОВА НАПАСТЬ „ПРАВДИ" НА ПРЕЗ. ТРУМАНА

Москва, 9 серпня. Вчорашня „Правда" надрукувала майже на цілу сторінку статтю М. Марініна, в якій лається президента Трумана, що він „поширює воєнну гістерію" та „затроює міжнародну атмосферу". У висновку автор потішає своїх совєтських читачів, що згідно з наукою історії, кожна рисковна політика згори засуджена на поразку, яка очікує цілком певно теж політику президента Злучених Держав.

ДАЛЬШІ УСПІХИ ГРЕКІВ У ВІЙНІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Атени, 9 серпня. — Грецьке командування повідомило про цілий ряд дальших успіхів урядових військ проти большевицьких партизанів в горах Граммос. Здобуто цілий ряд фортифікованих партизанських позицій та завдано великих втрат большевикам. Партизанам знову допомагала артилерія з албанської території.

ІРАНСЬКИЙ ШАГ ВІДВІДАЄ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ

Тегеран, Іран, 9 серпня. Володар Ірану, шаг Могаммед Різа Паглеві, заявив вчора кореспондентам, що він в другій половині листопада задумує відвідати Злучені Держави Америки. В Америці він залишився б два-три тижні та відвідав би Вашингтон, Ню Йорк, Дітройт, Лос Енджеліс та інші великі центри.

БІЛ В СПРАВІ ДВІСТІ-МІЛЬЙОНОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ КИТАЮ

У конгресі зголошено законопроєкт, який домагається ухвалення $200,000,000 на допомогу Китаєві.

ТУРЕЧЧИНУ, ГРЕЦІЮ ТА ІСЛЯНДІЮ ПРИЙНЯТО ДО РАДИ ЕВРОПИ

КОМІТЕТ МІНІСТРІВ РАДИВ НАД ПОРЯДКОМ ІНАВГУРАЦІЙНОЇ СЕСІЇ РАДИ.

Страсбург, Франція, 9 серпня. — Першу інавгураційну сесію Ради Европи попередила тут вчора конференція т. зв. Міністеріяльного Комітету, екзекутивного тіла цего першого европейського парляменту. Сама Рада має законодавчий характер та діятиме на рекомендації Комітету Міністрів. На вчорашніх своїх перших нарадах цей Комітет, що складається з міністрів закордонних справ десяти ініціятивних країн: Британії, Франції, Бельгії, Голандії, Люксембургу, Норвегії, Швеції, Італії та Ірляндії, розглянув та прийняв дальших трьох членів до Ради, іменно: Туреччину, Грецію і Ісляндію. Міністри і парляментарні представники двох перших країн вже засідатимуть на теперішній сесії, тоді як Ісляндія вже не матиме часу до цего приготовитися. На вчорашніх нарадах Комітет теж в загальному апробував пропозиції Підготовчого Комітету щодо порядку нарад першої сесії та передасть їх у формі рекомендації самій Раді. З вчорашніх нарад виходило б, що на цій сесії вже не будуть розглянені подання про членство дальших країн, головно рекомендованої Францією Саарщини та Австрії. Справа членства Німеччини буде актуальна аж після оформлення західно-німецької федеративної держави.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКІ СУПЕРЕЧНОСТІ ЩОДО СТРАТЕГІЇ.

Лондон, 9 серпня. — Французький генерал Жан де Лятр де Тассіні, головнокомандуючий сухопутніми збройними силами західно - европейського союзу, заперечив вчора поголоски про здогадні розбіжності між французькими і британськими військовими представниками щодо стратегії спільної оборони. Він заявив, що поголоски не мають жадної реальної бази та що всі команданти однозгідні щодо плянів оборони цілої території країн Брюсельського договору. В цих поголосках видвигалося твердження, що предсідник Комітету головнокомандуючих, філд маршал Монтґомері, не має довіря до можливостей оборони европейського континенту і тому бажав би зосередити оборонні пляни на британських островах.

СОВЄТИ ЗАГЛУШУЮТЬ ЗАКОРДОННІ РАДІОПРОГРАМИ.

Атени, 9 серпня. — З поінформованих джерел тут заявляють, що совєтський уряд робить тепер найбільші зусилля для приглушування закордонних радіопрограм, що з усіх кінців починають продиратися крізь залізну заслону.

ПРОДОВЖУЮТЬ „ВИБИРАТИ ВОЛЮ".

Анкара, Туреччина, 9 серпня. — До цеї країни втік майор совєтської армії Ніколай Бондеріов та один румунський пілот, прохаючи там азилю та захисту перед комуністичним терором.

ПРИПИНЕННЯ КОМУНІЗМУ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, Німеччина, 9 серпня. — Найбільшим дотеперішнім результатом виборчої кампанії до першого парляменту західно-німецької федеративної республики вважається припинення дальшого поширювання комунізму в тій країні. Американські і британські військові й цивільні спостерігачі стверджують, що всі комуністичні заходи там розбиваються з огляду на сильне становище двох найбільших проти - комуністичних партій, християнсько - демократичної і соціялістичної. Комуністам з черги там цілком вибила ґрунт з-під ніг совєтська політика в Східній Німеччині. Вважається, що при виборах, які мають відбутися в дні 14 серпня, комуністам не пощастить зібрати більше ніж 7 до 10 відсотків голосів.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА В МІЖНАРОДНІЙ ІНСТИТУЦІЇ.

Женева, 9 серпня. — Теперішня сесія Економічної і Соціяльної Ради Об'єднаних Націй знову перемінилася в трибуну совєтської пропаганди по всім правилам большевицької брехні. Совєтські представники при кожній нагоді намагаються використати цю міжнародну організацію для розголошення своїх тверджень про „кризу" капіталістичної системи та про „перемоги" совєтського режиму. В своїх твердженнях вони цілком іґнорують наявні дані про господарський і соціяльний стан в „капіталістичних країнах", виголошуючи тільки довгі теоретичні промови, як там, згідно з „вченням Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна" повинно бути.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ВИШКОЛЮЮТЬ ЖІНОК НА ЕНКАВЕДИСТІВ.

Прага, 9 серпня. — Комуністичний уряд Чехословаччини повідомив про інтензивний вишкіл окремо вибраних жінок до державної поліції безпеки. Жінок, вибраних на майбутніх енкаведистів головно з поміж фабричних робітниць, приготовляється „морально і політично" до майбутніх завдань, як теж переводиться з ними технічний вишкіл до поліційної служби.

СОВЄТИ В О.Н. ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАЛИШЕННЯ СПРАВИ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Соксес, 9 серпня. — Совєтський представник в Раді Безпеки, Сємйон К. Царапкін, виступив вчора з рекомендацією, щоби Об'єднані Нації перестали інтересуватися справою Палестини, відкликаючи свою місію та залишаючи самим ізраїльцям й арабам встановлення тривкого миру в тій країні. Він зокрема домагався відкликання міжнародної військової місії та розв'язання Палестинської Комісії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РАДА ЕВРОПИ

В Страсбургу, у Франції, тільки що почалася перша сесія Європейської Ради, яку в пресових коментарях називається „єдиною надією" в цьому безнадійному світі. Наскільки ця надія виправдається, покаже майбутність, але вже тепер зарисовується деяка практична безнадійність цеї без сумніву надійної ідеї.

Рада Европи є одним з перших практичних кроків великого руху за об'єднання Европи, що сильно збільшився після гіркого досвіду останньої війни. Сама ця ідея вже напевно не нова, а одним з її найбільших апостолів був французький політик і державний муж, многоразовий президент міністрів Аристид Бріян, що в 1926 році дістав за ці свої змагання нагороду Нобля. Його лікарством на замирення Европи була ідея Злучених Держав Европи і хоча теперішня Рада Европи ще далека від цього ідеалу, проте вона вже є першим і авторитетним практичним кроком в цьому напрямку.

Одним з найбільших звеличників і керівників сучасного федеративного руху є один з найбільших державних мужів, яких видала історія, Винстон Чорчил. Свого часу він заявив: Мою пораду для Европи можна сказати одним словом: єдність! Цей рух має тепер своїх гарячих прихильників серед всіх кол і в усіх краях. Рада Европи є без сумніву вислідом цього спільного бажання і змагання.

Статут Ради Европи підписали досі 10 західно-европейських країн, з Британією, Францією, країнами Бенелю і скандинавськими країнами та Італією включно. Свою готовість приступити до Ради зголосили теж Греція і Туреччина. Сама Рада має дві Палати, Дорадчу Раду, своєрідний европейський парлямент, що складається з парляментарних представників поодиноких країн, та Міністеріяльний Комітет, що його творять міністри закордонних справ цих країн. Між парляментарними представниками немає ані одного комуніста, натомість помічається сильна перевага соціялістів.

Теперішня сесія Ради Европи є інавгураційною і щойно дальший перебіг та вислід нарад викаже, чого можна від неї сподіватися. Але вже сам факт цеї хай буде тільки першої спроби об'єднання, якщо вже не цілком в політичній, то бодай в культурній і господарській ділянках, треба розцінювати як явище наскрізь позитивне та справді чи не єдину ще надію на краще майбутнє. Сьогодні до справжнього об'єднання, крім доброї волі, бракує ще найосновнішої передумови: фізичної спроможности до об'єднання всіх. Об'єднання, що лучитиме тільки частину народів, ніколи не досягне свого кінцевого результату. Але воно може його досягнути, як цілком виразно і недвозначно змагатиме до створення відповідних передумов для об'єднання всіх европейських народів. Цею передумовою може бути безсумніву тільки активна допомога у визвольних змаганнях тих народів, які сьогодні є жертвою найжорстокішого „об'єднання" в одній совєтській неволі.

Европейська Рада та рух за об'єднання Европи взагалі можуть і повинні послужити практичним прикладом для українських політичних і громадських кол. Сьогодні всі народи не тільки в нутрі своїх власних спільнот, але й в співжитті з іншими вважають єдність за останню дошку рятунку в цьому грізному світі. Це з подвійною силою повинно відноситися до поневолених народів, які мусять пройти ще довгий, важкий і жертвенний шлях до свого визволення. Тоді, як вільні народи змагають до об'єднання, щоб могти вдержатися на поверхні історії, українцям необхідне це об'єднання, щоб вдержатися при житті. Для них це об'єднання є справді ще єдиною і останньою надією.

Переміна господарства в південних стейтах

Мандрівка українських скитальників на тимчасове або постійне поселення в південних стейтах Злучених Держав мабуть нагадує нашій вужчій громаді про існування великих можливостей для всього американського населення в цій частині нашої країни. Ці можливості оперті на звідомленні Комітету Товариства Південного Плянування, хоч як це звідомлення загальне і не виясняє точно, які там переміни тепер відбуваються. На всякий випадок звідомлення вказує, що господарські переміни в південних стейтах є признаками ширшої краєвої політики.

Під словом „Південні Стейти" треба розуміти в першу чергу ті околиці, де перед Громадянською Війною панувало невільництво й де внаслідок того запанували колись февдальні середневічні відносини. Після знесення невільництва осталася майже ненарушена господарська система, з цією різницею, що на місце невільників прийшли низько платні робітники або пахтярі, загально знані під назвою „шеркраперс". Це бідолахи, які ледве можуть вижити з оброблювання чужої землі у гарячім кліматі.

Внаслідок таких відносин американський Південь зберіг досі великі природні багатства, нетиканий ринок збуту й до деякої міри великий резервуар людської сили, придатний для розвитку тамошніх просторів. Нова робуча сила приїздить тепер з Европи і її теж можна буде використати як продуктивний матеріял.

Ще за початкових часів Френклина Рузвелта названо Південь „Економічною проблемою ч. 1". Рузвелт придумав тоді побудову великої тами на ріці Тенесі для створення водно-електричної станції. Від тоді поступ у розвитку південних стейтів пішов значно приспішеним темпом, одначе цій околиці ще далеко до того, щоб поголовний дохід був зрівняний з доходом пересічного американця на Півночі. Очевидно, що цього не можна досягнути в короткому часі, але є надія, що це станеться в дальшій майбутності. Такі надії оперті на факті, що там механізується земельне господарство на північних взірцях, головно плекання бавовни, а зростає теж там промисл. Комісія каже у своєму звіті, що там дальше потрібний капітал, щоб можна призвести промисл до таких розмірів, як на Півночі. На підставі статистики цін і розбудови з 1948 р., комісія передбачує видаток чотирьох до п'яти біліонів дол. для нормального розвитку південного господарства.

Комісію покликано до життя в 1946 р. а в її склад входять визначні громадяни з промислової, виховної і інших ділянок життя. Вони у своєму звіті звертають увагу президентові Трумэнові, що федеральна політика, започаткована там ще в 1933 р., вступила на правильний шлях і її треба продовжувати. Це не значить, що уряд має призначувати фонди на розбудову господарства та підприємств, бо приватні фонди це американська система і такі фонди повинні плисти туди обильнішим руслом.

Уряд буде піддержувати дальше політику розвитку південного господарства для своїх інтересів. Як довго не буде там піднесений життєвий стандарт, так довго поголовний дохід буде там малий, а через те й податки, плачені до федерального скарбу, не будуть пропорціональні до податків з інших околиць Злучених Держав.

Комісія звертає увагу на потребу піднесення шкільної освіти в південних стейтах, очевидно при допомозі федеральних фондів. Це буде свого роду інвестиція, бо вона покладе поставу до піднесення освітнього рівня серед убогого населення, а з тим і до його продуктивности. Цю справу розглядає комісія з загально національної точки, кажучи, що південні стейти це частина цілої Американської Унії. Переселення, яке нестримно відбувається з Півдня на Північ і навпаки, з Півночі на Південь, є великим вирівнюючим чинником і тому піднесення культурного рівня південного населення є краєвою необхідністю.

Тому, що освітня ділянка перебудови Півдня злучена тепер з загальним рухом федеральної допомоги для американського шкільництва, на цю справу не звертається спеціяльної уваги. Зате економічна перебудова є головною темою звіту комісії й на неї найбільше звертають увагу. Основи під переміну вже покладені. Кожен завважає вже переміни технологічні, земельні, а з тим і політичні. Найбільше уваги присвячується земельній справі тому, що Південь звісний як околиця, в якій плекають бавовну, тютюн та різні роди збіжжа і в якій на велику скалю розвинувся деревний промисл.

Впарі з економічними перемінами йде розвиток громадського життя. Програма президента Трумана в справі повного зрівняння чорного населення з білим, що її називають зрівнянням громадянських прав, звертає на себе увагу своєю актуальністю. Вона заторкає різні інші громадянські проблеми, між іншими й проблему іміграції. Це тому, що серед членів і прихильників організації Ку-Клакс-Клена йде пропаганда, щоб новим імігрантам з Европи не признати рівних прав і не допустити їх до користування благодатями вільної Америки.

Такі прояви повинні спонукати нових імігрантів, які проживають на Півдні, пильно приглядатися тамошнім відносинам і приноровляти себе до місцевих життєвих вимог. Це тільки переходова фаза, яка мусить минути, як минуло невільництво або февдальний економічний лад. Під впливом світових перемін довершається теж і бажані переміни на Півдні, одначе в цьому русі повинен взяти участь теж ввесь американський загал, включно з новими імігрантами.

Микола Чубатий.

Вирішені справи українства

Вищість культури західного світу над культурою Сходу лежить в цім, що західний світ, маючи коріння свого думання в західній римській цивілізації, оперує у своєму поступованню певними засадами, які є для нього вирішені та поза дискусією. В західному світі виразно усталена межа поміж добром та злом, себто поміж справою етичною й неетичною. Західний світ у свому громадському життю оперує усталеними засадами надрядности інтересів нації понад інтересами групи чи інтересами приватної людини. Для Заходу це є речі самозрозумілі.

Засади етичного поступування найкраще зясовані в догматиці католицького світу. Там є виразно уложені засади і положені межі — де в поступованню людини є героїзм; де є поступування добре, себто згідне зі засадами етики; де є вчинки невтральні, себто такі, що для ділянки етики вони байдужі; де, вкінці, є вчинки злі, які не находять ніякого виправдання. Вчинок злий сам в собі, все буде злим, без огляду, яку дальшу ціль він мав би. І хоча нинішний цілий західний світ не є католицьким, то й протестантський світ признає ті самі засади етичного думання, які їх дістав він колись від католицького світу в часи одности.

В громадському думанню для людей зах. світу стали нормами засади римського права, яке голосило вищість інтересів батьківщини понад всякі інтереси групи чи одиниці. Тому засадами поступування влади у відношенню до громадян, як і навпаки, може бути тільки право, одне і все сильне і все діюче. Самоволя монарха чи президента, неоперта на ніякому праві, є так само злочином, як протизаконне поступування рядовика, що ломить закон. З тих засад береження права, що йому як найвищому суверенові підлягає монарх, президент і сірий громадянин, зродилася безпека людини, гідність особиста громадянина, а згодом рівність всіх перед правом.

Тільки на таких твердих етичних та правних поняттях західного світу могла вирости правдива демократія. Могутні демократичні держави, мимо своїх світових аспірацій, ніколи не нарушують тих засад, зберігаючи свободу і рівність громадян та гідність одиниці.

Інакше є на Сході. Там серед містицизму східного думання та філософування затратилися ясні межі поняття добра та зла, де кінчається чесність, а де зачинається підлість. Відомо, що автори російської літератури ту проблему часто порушують та її ніколи ясно і по одній догматичній засаді не вирішують. Людина зі Сходу, заплутана у своїх містичних міркуваннях, є спосібна з одного боку до ангельської доброти, а з другого боку до найдикішої злочинної брутальности. Тільки на такім підложжі могла зродитися большевицька система з її мріями про рай на землі для всіх простих людей зрівняних з вищими верствами з одного боку та рівночасно система з черезвичайкою, хижацькою та кровожадною як дика тварина, все ненаситна крови. Тільки на такім підложжі могла зродитися думка мільйонами противника винищувати, створювати штучний голод, що переставить на тамтой світ мільйони невинних людей протягом одного року. Так само в Росії за 800 літ її існування ніколи не панувала надрядність права понад волю монарха чи диктатора. Воля, а радше самоволя Івана Лютого в половині 16-го століття, самоволя Петра Першого, Катерини II., Миколи I., були все понад всяке право, зовсім так само як самоволя Леніна чи нині самоволя грузина на московському престолі, Йосифа Сталіна. Мала Росія конституцію чи її не мала, це не робить ніякої різниці, бо все рішальним було й буде не право, але особиста воля диктатора чи царя, оперта на насиллю опричнини, охрани, черезвичайки чи енкаведе. Змінялися в Росії диктатори, мінялися назви опричників, але лишалася все ця сама аморальна большевицька система.

Український нарід, поселений на границі між тим самим Сходом та Заходом. Від початків своєї появи на історичній арені, ще від часів перед Христом, він був виставлюваний на впливи Сходу і Заходу, спершу на впливи греко-римського світу, а згодом східного й західного християнства. Починаючи від Переяславської Умови, (1654), себто від поставлення першої частини української землі в орбіту впливів евразійської Москви, біля триста літ український нарід у своїй більшій частині проти власної волі був вихований в цій культурі Сходу і ці впливи не лишилися на нім безслідними. Правда, свідомі та підсвідомі прямування українського народу все були — тримати культурно чи релігійно звязок зі Заходом, утримувати стару традицію Київської України-Руси, одначе вони століттями були насильно задавлювані російським державним центром як засіб панування над Україною.

В останніх десятках років національного відродження чулося серед українських вчених, письменників та публіцистів мало не загальний клич за орієнтацією на західний світ. Проте ми ще й нині вичуваємо серед поважних шарів українського громадянства підсвідоме привязання до Сходу. Навіть на сторінках української преси проявляється нерідко туга за ним. Це має той наслідок, що українці, не маючи ясної духової орієнтації на Схід чи на Захід, аж надто часто виказують прикмети незвичайно шкідливі для боротьби за визволення українського народу.

В поважних гуртах українського громадянства ще нині неясна справа, за яку Україну ми стоїмо, за самостійну націю чи за причіпку до російського воза, за суверенність української нації чи за її підрабство. Ця справа мусить бути ясно і чітко немов в догматичний спосіб усталена, коли українська визвольна боротьба має бути успішна. Безперечно, що український суверенний нарід може вирішити якесь сконфедерування з своїми сусідами, коли це вважатиме для себе корисним, але раніше мусить бути в своїй ідеології, в своїх прямуваннях і в дійсності суверенною нацією. Це мусить стати українською національною догмою, а всякі ухили в цій справі єресю, себто національною зрадою. Це повинна бути перша вирішена справа нинішнього українства.

Український нарід не зможе визволитися, коли не прийме за свою засаду, що інтерес суверенної української нації є понад інтереси партії чи одиниці. Ще нині серед поважних шарів українського громадянства панує те саме баламуцтво, що було в роках 1917-1920, коли то українці в імя партійної солідарности з большевиками, соціялістами чи кадетами

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

89)

І ось, за 1936 рік у колишній столиці комісія взяла на облік тридцять тисяч жінок, дівчат і підлітків, які тією чи іншою формою займались проституцією. А скільки залишилось незареєстрованих?..

— І це в той час, коли ми галасували на весь світ, що в СССР вижито нужденність, безробіття й проституцію. Нехай ця цифра відносно всього населення Ленінграду складе трохи більше 1%, але факт лишається фактом, і про існування „ширпотребу" чудово знали всі, починаючи від двірників і постових міліціонерів, і кінчаючи тими, хто галасував на весь світ про совєтську „чистоту" й моральність.

Про це чудово знали й ті, кому ми готували цей облік: Жданов і Юсько...

В процесі нашої роботи в комісії, ми документально встановили що 80-90% усіх відповідальних працівників Ленінграду, а також комскладу і чинів фльоти мали по 2-3 й більше прибічних жінок. Були й такі „орли", що самі їздили по курортах півдня й проституювали..

Легка можливість шлюбної розлуки й безкарність статевого розпуства розкладали наше суспільство до крайніх меж. Совєтська молодь, особливо міська, до статевого питання ставиться не тільки „без черемхи", як про це в „Правді" писали ще в 1925 році, а й без найменшого сорому. Єдина дочка відомого совєтського академіка Тарле стала „торгсінівською" повією, і без неї не обходився ні один вечір, влаштований для іноземців. Заарештована, вона на допиті так посвідчила: „На „вільне кохання" мене штовхнула жадоба гострих відчуттів, необмежене задоволення всіх своїх бажань і безшабашне гайнування часу в катаннях на машині, мотоциклі, літаку... Летиш із „ним", вітер свище, мотор гуде, волосся бризками розкидається по обличчю, серце томно й солодко б'ється... А потім... музика, шампанське і... тріск усесвіту. Після кількох місяців перебування в ув'язненні, її віддали на поруки батькові...

Якщо з тридцяти тисяч переважна більшість продавала своє тіло, гнана матеріяльними нестачами, то решта стала повіями в гонитві за гострими відчуттями.

Засуджуючи розбещеність ленінградців, Болдирьов казав:

— А от же по інших містах і кутках СССР становище з підвалинами родини й моралі ще глибше. Всім відомо, наприклад, що з наших курортів дівчата повертаються жінками, а жінки — повіями. І всякі декрети з Кремля про заборону абортів, необгрунтованих розлучень, а також про стягнення аліментів, ні до чого не доводять... „Який піп, така його й парафія..."

Розвал родини, деморалізація жінки й проституція будуть слідувати за нашим ладом, як його власна тінь... І це тому, що з людини вийняли поняття про сором і честь. Це особливо стало зрозуміло мені тут, в ув'язненні. Коли я вийду на волю, може на багато речей я стану дивитись інакше... Хоч я й сам був слабуватий на „передок", і свою цнотливість утратив ще за царизму, але наші „непогрішимі" з Кремля втратили її ще в череві своїх прабатьків — закінчив свою розповідь Болдирьов.

— А тих повій куди діли? — спитав один слухач.

— Ясна справа — куди: по таборах розіслали на злам... молоді підростуть!..

СІМНАДЦЯТЬ РОКІВ ПО ТОМУ

І.

...Була пізня осінь 1920 року. З півночі віяв холодний, пронизливий вітер. Низько, над самою землею, пливли сірі, мокрі хмари, що безнастанно мрячили густим туманом. Степи Таврії, обідрані й сумні, неозоро стелились навколо. Мокра стерня й зяб, прибрані баштани і пізні озимі засіви, чорні стрічки польових шляхів і невеличкі села, що траплялися нам у дорозі, — все було холодне, мокре і тужливе.

А коли на землю спускалась довга осіння ніч і темрява її ставала така густа, що навколо нічого не було видно, — мокре і змерзле тіло просило теплого куточка і сну. Особливо хотілося спочити на третій день і четверту, безсонну ніч нашого відступу від Синельникова до Криму. Від надмірної втоми очі мимоволі сплющувались, голова п'яно хиталась, а ноги ледве-ледве сунулись нескінченною, розрідженою багнюкою. Тоді голодній уяві ввижалась селянська хата, сповнена блимаючого світла каганця, чорноземного тепла, пахощів свіжої соломи на земляній долівці... А з печі по хаті линуть і лоскочуть апетит якісь смачні пахощі українського борщу і вареників... І від цих фантазій ще дужче хотілося їсти й спати. Ноги машинально рухались далі, тіло терпло всіма своїми клітинками, темрява хлюпала і гула людськими вигуками, іржанням коней, рипінням возів...

Коли очі нервово розплющувались і погляд утопав у темряві, думки безпорадно губились, і знов насідала тяжка дрімота. І знов уявлялась невеличка, затишна кімната, залита блакитним світлом і м'яким, пахучим теплом... Піяніно тихо розповідає про казковий світ, який десь існує чи буде існувати, а поруч на канапі невеличка, строкатенька кицька збігалась клубочком, і під чарівливі мелодії муркоче свої безтурботні сни: мрр-р, мрр-р, мрр-р!..

(Дальше буде).

Д-р Іван Німчук.

СОВЕТИ У ЛЬВОВІ

4) (Продовження)

В ТЮРМІ ПРИ ВУЛ. САПІГИ-ЛОНЦЬКОГО

Перше переслухання. — Нічні гості. — Провокатор-українець. — У камері ч. 5.

Мене ввели під ескортою до великого будинку при вул. Сапіги ч. 1, де я опинився в якійсь кімнаті на першому поверсі. Там я застав уже старшого мужчину в грубому зимовому плащі, що мав жовте набрякле обличчя і видався мені звідкись ніби знайомим. Назвавши своє прізвище, я спитав його, хто він, і почув: Іван Кушнір. Виявилося, що його, довголітнього секретаря професійних організацій (робітничих юній) міста Львова і цілого краю ще з часів Австрії аж до останніх днів, забрали з хати і привезли сюди кілька хвилин передімною. Отже арештували й Ів. Кушніра, старого українського соціял-демократичного діяча і робітничого трибуна, що промовляв на тисячах робітничих зборів, що помагав організувати і перевів успішно сотні страйків, людину таку популярну, що мабуть не було в Галичині робітника, який його не знав би. Ми не встигли ще обмінятися і двома реченнями, як нас розділили і перевели до окремих кімнат.

За короткий час з'явився до мене слідчий в уніформі, яким був капітан, що його обличчя виявляло виразно семітське походження. Він спитав, якими мовами я говорю, а коли почув між ними й російську, сказав, що добре, бо ми зможемо легко порозумітися. Після того став питати і записувати мої відповіді. Спершу питав докладно і подрібно про мій родовід цікавлячись зокрема моїм соціяльним походженням і моїми студіями. Дивно було йому, як я, син бідного селянина, міг закінчити університет, та ще й у Відні, і не міг зрозуміти того, що й малого хлопця пробивався в житті тільки власними силами. Моє пояснення, що в нашому краю пробивалися в житті подібно, як я, тисячі бідних селянських хлопців, його мабуть не переконувало.

Далі йшли запити про дотеперішню журналістичну працю і в звязку з цим про відносини на пресовому відтинку у Львові серед українців, поляків і жидів. Тут знову дивував його факт, що українці мали у Львові понад 80 періодичних видань найрізнороднішого роду і виду, залишаючи при цім оглядом далеко позаду не тільки галицьких жидів, але й поляків.

Вкінці мій слідчий перейшов на політичні партії в Польщі та в Галичині зокрема. Коли почув, що в Польщі було перед 1. вереснем того ж 1939 р. коло 30 політичних партій, зареготався з усіх сил і заявив, що в них, в Совєтському Союзі, є тільки одна політична партія, і з тим людям добре, бо, мовляв, ніхто не виявляє охоти творити там якусь другу партію. Але тут несподівано ввійшов у кімнату інший слідчий і, підсунувши мені під ніс якийсь твір Троцького в перекладі на польську мову, де фігурувало і прізвище перекладача, спитав мене, хто є той перекладач та чи я знаю його особисто. Коли ж я заперечив якнайрішучіше одно і друге, він визвірився на мене і кричав з досадою:

— Як то, ви, львівський редактор, не знаєте тутешнього перекладача книжок Троцько? Ви не знаєте того лайдака? А може, скажете також, що ви не знаєте Розенберга-Чорнія?

Почувши прізвище Розенберга-Чорнія, я не відлекувався свого знайомства з ним, але заперечив, немов би мені було відомо щонебудь про його політичну діяльність. Тому, що троцькістами, як і українськими шумськістами, себто прихильниками кол. народнього комісара Шумського, зліквідованого Москвою, цікавився не тільки той слідчий у Львові, але й пізніші слідчі в Москві, скажу тут кілька слів про згаданого Розенберга-Чорнія, за яким органи НКВД пошукували у Львові зараз після зайняття міста червоною армією.

Людвик Розенберг, знаний в українських колах під прізвищем Чорнія, це був один з білих круків серед львівських жидів: він перейнявся такими симпатіями до української культури й українських визвольних змагань, що ще молоденьким хлопцем вступив до Легіону Українських Січових Стрільців, з якими перебув найтяжчі бої. Пізніше, як знаменитий в о я к - старшина київських Січових Стрільців, воював під проводом Коновальця і Мельника, а вернувшись по нашій невдачі разом з іншими до Галичини, примкнув до невеличкої групи наших інтелігентів шумськістів (бодай такі слухи про нього ходили). Того Розенберга, що мав кількох приятелів серед львівських українців, до яких належав м. ін. і д-р О. Назарук, застала німецько-польська війна у Варшаві, куди він був виїхав безпосередньо перед її вибухом. Серед різних пригод він встиг якось по кількох днях вернутися до Львова, а коли Львів зайняла червона армія, його схопили дуже скоро большевики і він разом з редактором Степаном Рудиком та кількома іншими пропав безслідно в большевицьких нетрях.

Той слідчий, що займався троцькістами, забрався до іншої кімнати і мій капітан перейшов тепер до політичних партій Галичини. З усіх партій українських, польських і жидівських цікавило його найбільше УНДО, про діяльність якого мав він дивно туманні поняття. Я побачив, що він не визначається зовсім у наших внутрішньо - партійних відносинах. Наприклад він мішав заєдно УНДО з ОУН, чи пак утотожнював одно з другим та підсував УНДО-ню революційну діяльність і навіть організацію збройного спротиву та напади на червону армію. Це я, очевидно, рішуче заперечував, бо ситуація в краю була така, що ніяка українська політична група, тим більше УНДО, не думала тоді про якийсь виступ проти большевиків. Тут знову з'явився біля мене якийсь новий слідчий з руками й обличчям малпи і став викрикувати злісно, що, мовляв, українські націоналісти засілися десь там до спілки з польськими військовими відділами на совєтські військові частини і вбили кільканадцять червоноармійців. Це була очевидна нісенітниця і я виясняв обом слідчим, як тільки міг, що нічого подібного не могло бути, бо українські націоналісти, які двадцять років боролися проти Польщі, не могли за одну ніч змінитися так, щоб піти проти червоної армії разом з поляками, тим більше, що до такого безглуздого виступу не було з українського погляду ніякої причини.

Таке переслухання і такі розмови, між якими були і короткі перерви, затягнулися поза північ. Вкінці капітан, не сказавши ні слова, залишив мене самого, і я став при столі куняти. Пройшли може дві години, як до тої самої кімнати вийшов знову вже добре заспаний капітан, а за ним два міліціонери: один поляк, другий жид. Обидва вони навипередки жалувалися майже з плачем на українську міліцію, яка, мовляв, не дає ні польським ні жидівським міліціонерам спокою: вона їх переслідує, вона їх роззброює і навіть десь там їх таки тієї ночі побила. Це — казали вони — діється тому, що українську міліцію творять самі націоналісти зпід стягу ОУН, а серед міліціянів польських і жидівських є самі робітники-пролетарі, справжні прихильники радянської влади. Слідчий слухав спокійно, успокоював обох міліціонерів і казав, що на другий день вглянеться в цю справу. Після того не з'являвся в кімнаті вже ніхто, і я просидів, мучений різними думками, до ранку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕДОЦІНЮВАНА СПРАВА.

Переглядаючи українські газети як американські, так еміграntські з Европи, часто читаємо про те, що ми за мало познайомлюємо світ про наші справи, про наші кривди, про наше антикомуністичне наставлення. Ми не вміємо, чи не хочемо говорити чужинцям про те, що нас болить, що нас дотичить. Що інші нації, куди менші від нашої, поробили при цим оглядом багато-багато більше ніж ми. Зробились знані, а навіть популярні серед можних того світу. Про них говорять і пишуть, дарма, що їх горстка в порівнанні з нами.

Годі думати, щоби ті голоси були безпідставні. Нема де правди діти, ми на цьому полі зробили багато за мало. Ми мали надію, що Національна Рада з Виконним Органом дещо змінить ту справу, але про це не чути. Кілька українських книжок в чужих мовах з „Українським Квартальником" в англійській мові, що виходять в Америці, це каплина води в океані. Багато з них лежать по бібліотеках, присипані порохом, а решта на складі жде на читача. А читач дальше нічого про нас не знає.

Чому про інші нації знають більше ніж про нас? Чому, наприклад, по ув'язненні хорватського та мадярського єпископів зробився у світі такий шум, а по ув'язненні тисяч наших владик ніхто ані пальцем не кивнув? Чи інші народи мають кращих інформаторів?...

Думаю, що у нас є стільки людей, що мають тільки інформацій, як ніде. Але одні не мають зв'язків з чужинецьким світом, другі не знають мов, а інші зі скромности кажуть, що хтось зробить це краще за них. А цих „хтосів" якось нема.

А час не жде. Західні нації гуртуються й готуються до останньої оборони своїх земель від найстрашнішого ворога, а цей ворог кричить, що бій це буде останній. Значить, або-або. Нашим обов'язком є подбати, щоби це „або" було на нашу користь. Ми не сміємо допустити до цього, щоби ми й на далі були лиш предметом-об'єктом торгів. Ми мусимо поробити всі заходи, щоби перемога була при нашій співучасті. Боже Провидіння врятувало нас на це, щоби ми не лиш гризлися взаємно, дискутували — бути, чи не бути колгоспам на Україні та вибирали королев... краси. Нашим обов'язком є — своєю працею, своїм життям, своєю поставою та мудрою роботою приєднати світ до нашої справи. Ми мусимо здобути зацікавлення, прихильність а то й симпатію до нашої справи, а в разі розправи — помочі. На нас чейже звернені очі наших братів там на рідних землях, що тягнуть тяжкі кайдани червоного сатани, а мільйони мучеників по Сибірах, Казахстанах, Колимах і т. п. ждуть також нашої допомоги. Якщоб ми завдалися, то кров помордованих наших батьків, братів, синів по тюрмах у Львові, Тернополі, Вінниці і других катівнях НКВД та рясні могили наших героїв У. П. Армії кликали б до Бога про пімсту на нас окаянних.

Нам треба конечно в першу чергу увійти в зв'язки з редакціями світової преси, треба дати їм багато переконливого і добре опрацьованого матеріялу. Дальше, треба видати багато брошур та книжок та дати це все відповідному читачеві. На прикладі Українського Квартальника бачимо, скільки доброго для справи може зробити навіть одна добра стаття.

Вилонюється питання: хто це все має робити? Відповідь на це буде трудна. Треба створити відповідний осередок, який при допомозі усіх свідомих українців повинен взяти на себе обовязок вести цю справу. Наприклад, карикатури нашого відомого маляра Є. Козака, якими так цікавилася европейська преса, могли б робити велику роботу тут в Америці, якщо був би хтось скажім якась фірма, що впровадила би його до видавництв світової преси. Чи за ту роботу візьметься Наукове Товариство ім. Шевченка, чи Конгресовий Комітет, чи міжредакційна колегія чи всі разом, чи ще хтось інший — справа другорядна. Важне те, щоби негайно розпочати роботу.

Завданням такого центру було би не лише збирання та опрацьовування і перекладання матеріялів, але і видавання, зглядно шукання видавців, забезпечування чужої преси матеріялами, а також громадження адрес окремих людей (політиків, конгресменів), товариств, організацій, бібліотек, шкіл, духовників і т. п., і т.. п. і кольпортувати, чи розсилати туди цей матеріял.

Річ ясна, що так подумана робота вимагає коштів і то не мало. А звідки їх брати, спитає дехто. Отже це мусимо дати ми, українці, що щасливо опинились по той бік залізної заслони. В Америці та Канаді, в Бразилії та Аргентині є нас багато більше ніж мільйон. Якщо кожний відмовив би собі 2-3 рази в році оглядання фільму в кіні і в цей спосіб заощаджений доляр пересилав на вище зазначені цілі, ми мали б на початок 1 мільйон долярів. Чи то така велика жертва — ці 3 кіна; а яка велика робота зробилася б за ті гроші.

Крім того ми маємо людей, яких маєтки сягають на мільйони, маємо також такі установи. Треба надіятись, що вони теж жертвують дещо більше. Чейже інші нації, що хотіли мати свою державу, жертвували, як ми були недавно свідками, величезні суми. Чи ми гірші за них? Чи наша справа менше важна як їх?

Час не жде! Щоби не було за пізно!!

Вол. Мацьків.

Вирішені справи українства

(Докінчення зі стор. 2-гої).

йшли нерідко проти рідного українського народу та його держави. Ми нині мусимо собі ясно та чітко освідомити, що кожен, хто йшов проти української держави, був зрадником України. Неважне це чи його згодом большевики також зліквідували чи до нині зберегли при життю. Факт зради остає незміненим історично і морально, бо злочин все є злочином.

Ясна справа, що коли й заблуканий українець згодом пізнав свою помилку і згинув з рук большевиків в обороні куцої автономії Української Радянської Республики, то це все таки треба приняти як покаяння грішника з його гріха супроти батьківщини. Але такі українці ніколи не можуть бути піднощені на п'ядесталь героїв українського народу, бо зради, вчиненої супроти України своїм зрадливим поступованням, вони перед народом не в силі змити. Треба собі ясно упритомнити, що своїм ворожим становищем супроти української держави в люту годину боротьби за її існування, вони стали моральними спричинниками п о н е волення України, її моральних терпінь та фізичної смерти мільйонів українців. Такі люди героями нації ніколи не можуть бути, як це хотіли б ще й нині робити деякі українці в імя суверенности інтересів їх партії понад інтереси нації. Поставлення чіткої межі поміж добром та злом — це друга догма українського збірного життя.

На культурному відтинку українського життя українці практично мусять орієнтуватися на Захід, на панування етики, права, пошанування гідности людини та демократичної більшости. Не воля партійних котерій, не воля вождя може бути рішальною в нашому громадському житті, але воля більшости українців, оперта на праві та етиці. Це мусить бути третьою ненарушною нормою українського г р о м а д ського життя. Як серед українців пануватиме в практичному життю надрядність інтересів нації понад інтереси гуртків чи вождів, як воля більшости, справедливо висловлена, стане третьою догмою нашого збірного життя, тоді ми станемо нацією окремою від евразійського кольоса, все для світа непевного та таємничого.

Оці засади повинні бути вирішеними справами для українських людей. Якщо буде інакше, тоді українці постійно будуть плентатися поміж Сходом та Заходом, поміж волею бути самостійною нацією та малоросійським племенем політичної російської нації.

МАЛІ АМЕРИКАНКИ В ЯПОНІЇ дуже полюбили японські кімона. Вбираються в них, як відвідують японські доми, чи йдуть до склепів щоб закоштувати японських ласощів. Тут бачимо три донечки американського старшини, як приміряють кімона в домі своєї японської товаришки.

НА ЛОНІ ПРИРОДИ СЕРЕД ДІТЕЙ

(З Вакаційної Оселі у Бабилоні).

Синява неба, простори моря, сонце і зелень Лонґ Айленду, разом із запахом літнього повітря, сосон і смерік та останніх цвітів літа, творять чудову сполуку краси, радости й гармонії у природі. Самохід швидко пробігає вигідними шляхами, минає чепурні й чисті міста і містечка. Прибуваємо в Бабилон, де, в затишному місці, серед зелені розлогих дубів та кленів, у свойому гарному й просторному будинку, Отці Василіяни примістили Вакаційну Оселю для українських дітей. Їхали ми з наміром зупинитись в цій оселі годину-дві, а пробули ми в ній увесь день.

Гомін дітвори — сміхи, крики, радість, сповняли всю цю багату природу, єдналися з нею та й нелегко було розлучатись із дітворою. Діти граються — гойдаються на гойдалках, на лаві, ховзаються; дівчатка грають у м'яча, хлопці у „бейсбол". Ще інші, ті „поважніші", читають хто „Під Корсунем", то про Костя Гордієнка, то „джовбуки" докладно прослідковують. Деякі в шашки грають, інші радія слухають. Дівчата ж вишивають під уважливим оком пані Зоні Стецури, якій і повірено догляд над цією дітворою. А дітвора безперервно гомонить, наче ті бджоли в улику. Цей гомін втихає на коротко лише при молитві — ранком, у полудне при обіді, при вечері й перед спанням; а також на годині релігії, історії та ґеографії України, співу, деклямацій і танців, це єдиний час, коли дітвора втихомирюється. Увечері ж, із останнім дзвінком, який тут є головним помічником у керуванні дітворою, бо дзвінкові всі діти підчиняються добровхітно, — помившись, усе залягає у глибокий сон.

Велика радість охоплює дітвору, як іде над море купатися. З груденят виривається пісня, одна за одною, „І шумить і гуде", і „Ой, видно село", — тут можна собі гідно „охнути", — та й інші пісні. В басейні Майк Грицковян сновигає, як вюн; Петрусь Пясецький завзято вчиться плавати й сердиться, що ще не „мозе"; Юрко Фединський нарікає преспокійно, що йде на дно; Люба Баран, лежачи й колихаючись на хвилях, тішиться горда; Ромцьо Керницький і Віктор Фесолович нурцюють, то пливуть під водою, чванячись цим; Юрко Раковський звертає на себе увагу, бо щораз довше тримається на воді; Нана Олесницька вже й зі скочні плигає у воду. Словом — наша дітвора з прибуттям над море вносить гомін і порив життя.

Над море везе дітей місцевий автобус, або — і це частіше! — туди й назад перевозять їх автами: одно пані Ганни Дячук, друге Отців Василіян із Ґлен Ков, третє парохії у Гемстедт. А буває і таке, що добре серце пані Ганни Дячук, яка посилає в оселю дві донечки, Маріянну і Даню, не витримає й вона, як інших авт нема, чотирьома наворотами туди і чотирьома назад перевозить всю дітвору над море до купелі.

Інколи бувають і „воєнні напруження": Мартуся Ляшкевич збирає насіння цвітів, щоб кидати у „нечемних" хлопців, а Петрусь П. вже в шостому році життя нарікає на „бабів". Але цей стан минає швидко на звук дзвінка на друге снідання чи на підвечерок, на яких при молоці запивають діти згоду.

Велике оживлення серед хлопців викликає — похід під командою Олеся Пясецького на острів, який належить до оселі, де відбувають вони пластунські теренові гри; то „бються" кавбої з індіянами. Все проходить поважно, чесно, з деякими короткими суперечками: хто мав „упасти". На мості до острову чуває над ходом „бою" головний шеф „штабу"... Трьох старших хлопців, яких ця „битва" не вдоволяє, будують дарабу, щоб на ній у мандри податись, хоч очерети такі густі, що не пустять дараби й на десять метрів.

Дітвора з провідницею п. З. Стецура зробила милу несподіванку для організатора й опікуна оселі Вспр. о. Володимира Ґавліча ЧСВВ, в день його святого: були співи, деклямації, ритмічні вправи до пісень.

Небияку приємність мала дітвора оселі, а ще більшу зібрані гості — на пікніку, 31-го липня ц. р., у Бабилоні біля церкви. Тут наші діти виступили з багатим репертуаром пісень, деклямацій, діялогів, танків; передусім „Гопак", який дуже гарно відтанцювали Наталка Дворян, Дарця Мудра, Нана Олесницька і Рома Скоробогата. Багато зі старших громадян і громадянок прослезилось, дивлючись на цю нашу дітвору — нашу надію. І п. З. Стецурі було мило, що її праця мала очевидний успіх, ну й моральну користь.

Дітвора старої й нової іміґрацій знаходять тут місце зживатись. Бо, безперечно, Майк Грицковян і Річі Катамай ні в зуб не вміють по-українськи, а Петрусь і Юрчик їх не розуміють. Але, щоденно все більше вони себе розуміють, їх душі наближаються до себе, кров їх своє споріднення пізнає. І як по тижневі батько приїжджає, щоб забрати Майка до хати, бо Майк „знудився", то Майк, споглядаючи на Петруся, кричить, що лишається в оселі, що до хати за ніщо не поїде! І біжить, здоганяючи всіх, на вечеру, бо є вареники, за якими діти пропадають.

Перед від'їздом питаємось: якими засобами утримується ця дитяча оселя? Відповідають нам, що всі оплати є — на американські умови — дуже приступні, і що багато дітей скитальців частинно, а то й зовсім звільнені від цих оплат.

При цьому незвичайно гарно було нам почути, що знайшлися серед наших громадян щедрі і щирі жертводавці, які допомогли цю оселю матеріяльно поставити на ноги, складаючи гроші. А саме: з інституцій — єдиний Український Народний Союз; з громадян: В. Джус із Бабилону, винахідник держача шруб, крім матеріяльної помочі жертвував свій час на приготування оселі; П. Чорномаз, багатий фармер; Іван і Павлина Гречун із Гемпстеду; пані Дайк, якої ім'я нераз уже було в пресі в списку жертводавців; Б. Юрків — недавно прибув із скитальщини. Д-р Роман Осінчук уже двічі зробив докладні лікарські оглядини дітей — зовсім безплатно.

Скільки дітей користає з оселі? — Оселю відчинено 10 липня ц. р. З оселі скористало вже 31 дітей досі, тобто — ці дані беремо 3. серпня. Тепер є дітей 39; а на свою чергу чекає ще 40 дітей, які мають прибути на оселю. Самі цифри говорять про корисне діло Отців Василіян для нашої дітвори.

І маємо надію, що наступний рік — як Бог дозволить! — буде ще кращий для цієї дитячої оселі. **-о-а.**

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яке вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

18892 Андрія Чисанюка, який в р. 1939 був в американській Армії від Петра Касперського.

18803 Гарус Івана від Окатого Григорія.

18804 Івана і Михайла Деркачів з Тарнави, пов. Добромиль від Петрика Володимира.

18805 озалії Свистак з села Загірочко, пов. Бібрка, від Анни Свистак, зам. Коритовської.

18896 Константина Капури з села Пясочне, пов. Стовпци (Білорусь) від Івана Капури.

18897 Марії Цар-Балаш з села Смільник, пов. Сянік і Микити Балаша від Василя Цвра.

18808 Федя Роя з села Станиславчик, пов. Броди від Семена Шишки.

18809 Дмитра (Джана) Литвина від братів Василя і Стефана Литвинів.

18810 Теклі Гуменюк, Евдокії Данилюк, Григорія Лепети, Василя Бойка і Марії Миколів від Гуменюка Захарка.

18811 Єлисавети Маштааль, Юлії Маштааль і Теклі Калини з Іцкова від Ільчишина Кирила.

18812 Миколи Данилюка з Градиск, Спиридона і Анни Колядинських від Івана і Евдокії Дан илюків.

18813 Йосифа Страника з села Залужа, пов. Сянік, осипа і Костя Минів з села Війські, пов. Сянік та Івана Ґінду з Залужа від Стефана Страника.

18814 Вербяного Петра, Либу Івана, Окрепного Михайла, Окрепного Григорія, Купця, Мартиняка усіх з Бабинець, пов. Рогатин від Вербяного Михайла.

18815 Тетяни (з Паливодів) Метикової і Емілії (з Паливодів) Слободової від Анни Панчак.

18816 Бабюка Романа від батька Теодора Бамюка.

18817 Краєтського Івана з с. Березка (Бірча) від Звіринського Йосифа.

18818 Богуцьких Адама, Михайла, Володимира і Анелю (Дітройт) від Верцінського Станислава.

18819 Марії з Коцків Олексів з Другобича і О. Бахталовського Стефана (Ч. О. О. Редемптористів) від Котиля Стефана.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ІНІЦІЯТИВНО - ГОСПОДАРСЬКА КОМІСІЯ

(Продовження зі стор. 1-шої)

Інженерів і Кооперативи та п. Конюха. Вони мають розробити відповідні пляни і прийти з ними перед ширшу громаду в своєму часі. Головну вагу кладено на сільсько-господарські підприємства, по можності зосереджування уваги на фарми. Окрему увагу звернули деякі промовці на необхідність підтримки для єдиної української споживчої кооперативи в Ню Йорку. Висловлено теж бажання, щоб українська преса в Америці містила більше матеріялу про економічні можливості для нових імігрантів.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету на кораблі „Дженерал Гаан" до порту в Бостоні, дня 10-го серпня:

Басараб Володимир, Ольга, Ірина; Біл Іван; Бовяк Михайло; Бочневич Іван, Ольга, Петро; Хандога Ярополк, Марія; Халус Михайло, Анастазія, Богдан; Хемій Іван, Марія, Ольга; Гриців Ілія, Йозефа; Іскра Ілько; Карятницький Зенон; Коцуцкий Василь, Софія, Ірина; Кузьмінський Михайло, Антоніна, Владислав; Лесик Володимир, Евфрозина, Люба; Матерацкий Теодор; Попович Василь, Ніна, Оксана, Нестор; Роґаль Петро; Рудницький Іван, Марія; Шабатура Володимир; Скрипакевич Стефан; Сточанин Ярослав, Стефанія, Мирослав, Іван; Таранець Іван, Уляна, Борис, Тарнавський Марія, Марія, Богдан, Роман; Томєв Зеловій; Третяк Іван, Марія; Валух Галина; Вілчинська Марія, Іван; Волинчук Валентин, Надія, Анастазія, Анна, Катерина; Вовк Дмитро, Марія, Марія; Зелик Михайло, Анна, Любомир, Мирослав; Зінків Михайло; Жолебецький Кирило, Пріська, Іван; Жолобецька Параска, Александра; Байсаровнч Іван; Бандура Віктор, Анна, Віра; Бараник Василь; Доскочинський Василь, Евгенія; Гіль Анастазія, Євген, Марко, Катерина; Гоїм Михайло, Марія, Іван; Галкун Яків, Александра, Віктор; Гребінка Тарас, Марія, Леонід; Єднакий Володимир, Гелена; Капко Василь, Анна, Ольга; Кобринський Василь; Кот Петро; Козак Григорій, Ангела, Анна; Крук Микита, Наталія; Леськів Стефан, Стефанія; Мідзак Андрій; Микита Мирон; Миска Михайло, Марія, Ольга; Непораний Євген; Ненич Володимир, Стефанія, Люба, Стефанія, Володимир; Олійник Михайло, Марія; Панченко Ярослава, Ярослав; Теслюк Володимир; Ткачук Василь, Цецілія, Елисавета; Гец Адам.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 14. серпня, в годині 1:30 пополудні, в У. Д. Клюбі, 2397 Грейлінґ ул. — Т. Судомир, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Пригадуємо всім членам, щоби старались платити на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, в 12. годині вполудне, в Домі Відділів УНСоюзу, 841 N. Western Ave. Просимо всіх члениць і членів прийти на збори та вирівняти свої вкладки. Хто ще не дістав дивіденди, хай прийде то дістане. — Ф. Василовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім тим членам, що мають платити місячні вкладки, а чомусь зволікають, що така збірка вкладок буде в суботу, 13. серпня, від години 4-тої пополудні в У. Н. Домі, 4655 Martin улиця. Просимо всіх тих членів прийти і заплатити. Старайтеся приєднувати нових членів до Союзу, не кажіть, що це вас не обходить, ми мусимо всі поможности. потрудитися, щоб виповнити призначену нам квоту нових членів. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр.І. Андрусевич, кас.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, в годині 2. пополудні, в галі парафіяльній, 45-47 Ґовп Еве., Пасейк. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи, а зокрема щодо пікніку, що відбудеться 28. серпня, тож треба вибрати обслугу. — І. Живицький, предс.; О. Боднарчук, кос.; Г. Яськів, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 13. серпня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори і привести бодай по одному новому членові. На наш відділ призначено квоту 9 нових членів. Ану, хто скорше дістане нового члена. — За уряд: І. Жмутин, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 12. серпня, в год. 8. ввечір, в галі Чорноморська Січ, 806 при 18. Еве. Просимо членів прийти на збори і заплатити свої вкладки на зборах. — За уряд: О. Паньків, предс.; Ю. Варанюк, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Шукаю **ІВАНА ЧУТКОВСЬКОГО** з села Дахова, повіт Любачів, котрий виїхав до Америки 1922 року. Прошу голоситись на адресу:

AHAFIA SYCZ (CZERNEC)
807 Starkweather Avenue,
Cleveland, Ohio.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАТ, ч. 2152. Приязнь чи смерть?

Зловлений між приязню й кровожадністю, Тікар гарчав над обезсиленим малпочоловіком.

Джена кинулася до Тікара, щоб його прогнати.

Лев заревів, відвернувся і вибив їй з руки патик.

Коли так Джена стояла безпомічна, змінений звір кинувся знову до Тарзана.